

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ**  
**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU**

**LİSANS BİTİRME PROJESİ**  
**YAZIM VE BASIM KILAVUZU**

**Hazırlayan:**  
**Prof. Dr. İbrahim YILDIRAN**

**ANKARA**

**2007**

# **Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümleri Lisans Bitirme Projesi Yazım Ve Basım Kılavuzu**

## **Kapsam**

**Madde 1.** Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesindeki Spor Yöneticiliği ve Antrenörlük Eğitimi bölümlerinden mezun olacak öğrenciler, Lisans bitirme projelerini bu kılavuz hükümlerine uygun olarak hazırlarlar.

## **Proje Bölümleri**

**Madde 2.** Projeler genel olarak, “Giriş”, “Genel Bilgiler”, “Materyal ve Yöntem”, “Bulgular”, “Tartışma”, “Sonuç” gibi ana bölümlerden oluşmalıdır.

## **Kağıt Boyutu**

**Madde 3.** Proje çalışmalarında, 20.5 cm X 29.5 cm boyutlarında birinci hamur beyaz kağıt kullanılacaktır.

## **Sayfa Düzeni**

**Madde 4.** Sayfaların üst ve sol kenarlarından 4.5 cm, alt ve sağ kenarlarından ise en az 2.5 cm boşluk bırakılacaktır.

**Madde 5.** Sayfa numaraları çizgi kullanılarak kağıdın üst kısmına ortalı yazılacaktır.

(Örnek: -25-)

## **Metin Standardı**

**Madde 6.** Proje metnlerinin yazılmasında standart harf boyu 10 punto olmalıdır. Ancak geniş tabloların sayfaya sığdırılabilmesi amacıyla, yalnız tablolar 8 punto harflerle yazılabilir ya da bu gibi sayfalar küçüldükten sonra Projeye konabilir.

## **Satırbaşı ve Satır Aralığı**

**Madde 7.** Satır başları en az 2.5 cm içerden başlayacak, satırlar arasında en az iki tam aralık bırakılacaktır. Paragraflar arasında ise iki tam ve bir dış aralık olacaktır.

### **Ana ve Ara Başlıkları**

**Madde 8.** Bölüm başlıkları büyük harflerle, ara başlıklar ise küçük harflerle ve koyu (bold) yazılacaktır (Örnek: **GİRİŞ**, **MATERYAL** ve **YÖNTEM**, **Araştırma Grubu**, **Veri Toplama Yöntemi**, **BULGULAR** gibi).

### **Dış ve İç Kapak**

**Madde 9.** Dış ve iç kapakta aynı sayfa düzeni içinde aynı başlıklar ve yazılar bulunacaktır (Bak. EK I,II,III).

**Madde 10.** Sayfanın üst kenarından 3 cm aşağıya ortalı olarak büyük harflerle Üniversite, Yüksekokul ve Projenin hazırlandığı Bölüm'ün ismi yazılacaktır. Projenin adı büyük harflerle ve sayfanın düşey orta çizgisine göre ortalanarak yazılacaktır. Proje adının 5 cm altına ortalı olarak büyük harflerle Lisans Projesi yazıldıktan sonra 2 cm aşağıya Projeyi hazırlayan öğrencinin adı ve soyadı, 2 cm aşağıya Proje Yöneticisi'nin Adı ve Soyadı ile Projenin hazırlandığı şehir ve yıl yazılacaktır.

Proje konusunun ismi ve Projeyi hazırlayan adayın ismi koyu (bold) olarak dizilecektir.

**Madde 11.** Projeleri oluşturan bölümler ve sayfa numaraları iç kapaktan sonraki sayfada içindekiler başlığı altında belirtilmelidir.

### **Dip Notlar**

**Madde 12.** Metnin akıcılığını bozan fakat konuya açıklık getirecek olan her türlü açıklama, metin içinde yeri yıldız işareti ile belirlendikten sonra sayfanın alt kısmına dip not olarak yazılabilir.

### **Kaynak Gösterme ve Kaynakça Düzeni**

**Madde 13.** Metin içerisinde kaynak göstermede, numaralandırma veya kaynakça bağlacı yöntemlerinden biri kullanılmalıdır:

Numaralandırma yönteminde, kaynaklar kaynakça listesindeki geçiş sıralarına göre numaralandırılmalı, kaynak numaraları cümle içi veya sonunda, ilgili olduğu yerde, parantez içinde veya bir dış yukarı yazılarak belirtilmelidir. Aynı kaynağın tekrarında, yine aynı numara verilmelidir.

Örnek: .....tır (21), veya, .....tır<sup>21</sup>,

Kaynakça bağlacı yönteminde, alıntı yapılan cümlenin başında veya sonunda kaynakça bağlacı kullanılmalıdır. Bu yöntemde, cümle başında alıntı yapılan yazar zikredilecekse, önce yazar soyadı ve

ardından parantez içinde sırasıyla eserin yayınlandığı yıl ve yararlanılan sayfa (lar) yazılmalıdır. Eğer kaynak cümle sonunda gösterilecek ise, cümlenin bitiminden sonra bir boşluk ileride parantez açılmalı ve sırasıyla, yazar soyadı, eserin yayınlandığı yıl ve yararlanılan sayfa/lar yazılıp parantez kapatılmalı ve nokta konmalıdır. Kurum yazarlı eserlerde, yazar adı yerine kurum adı (varsa kısaltması) yazılmalıdır.

Cümle başında kaynakça bağlacı için örnek: SEVİM (2002, s. 119)’e göre, ....

Cümle sonunda kaynakça bağlacı için örnek: .....tir (SEVİM, 2002, s. 119).

Kurum yazarlı kaynakça bağlacı için örnek: .....tir (GSGM, 2000, s. 15).

**Madde 14.** Tablo, Şekil ve Grafiklere Kaynak Gösterme: Başka kaynaklardan alınan Tablo, Şekil ve Grafiklerin kaynakları, bunlara ait başlıkların önüne, kaynakça bağlacı veya numaralandırma yöntemlerinden biriyle gösterilebileceği gibi, kaynak, tablo, şekil ya da grafiğin hemen altına tam künyesiyle ve metindeki yazılara göre daha küçük puntolarla sık aralıklı yazılarak da verilebilir. Tablo başlıkları, tablonun üzerine, şekil ve grafik başlıkları ise ilgili şekil veya grafiğin altına yazılmalıdır.

Örnek 1): Tablo 69: Cinsiyete Göre Lider Yaklaşımları<sup>23</sup>.

“ 2): Tablo 69: Cinsiyete Göre Lider Yaklaşımları (23).

“ 3): Tablo 69: Cinsiyete Göre Lider Yaklaşımları (KILBAŞ, 1995, s. 160).

“ 4): Tablo 69: Cinsiyete Göre Lider Yaklaşımları

---

#### TABLO

---

Kaynak: KILBAŞ, Şükran, Gençlik ve Boşzamanı Değerlendirme. Adana, 1995, s.160.

**Madde 15.** Numaralandırma yöntemi kullanılacaksa, kaynaklar tez yazımına başlamadan önce yazar soyadlarına göre alfabetik sıraya konularak numaralandırılmalıdır. Kaynakça bağlacı kullanılacaksa, kaynakların sadece alfabetik sıraya göre dizilmeleri yeterlidir.

**Madde 15.** Kaynaklar orijinal dilinde yazılmalı ve aşağıda belirtilen, akademik çalışmalarda kaynak gösterme kuralları göz önünde bulundurulmalıdır.

#### Kaynak Bir Makale İse:

Yazarın Soyadı, Adı, “Makalenin Başlığı”, **Derginin Adı** (varsa uluslararası kısaltmaları) Cilt no, (Sayı): Başlangıç ve Bitiş Sayfa no, Yıl.

Örnek : İMAMOĞLU, A. Faik, “Fonksiyonel Açıdan Spor Yönetiminin Anlamı ve Önemi”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8, (1): 24-30, 1993.

#### **Kaynak Bir Kitap İse:**

Yazar(lar)ın Soyadı, Adı, **Kitabın Adı**. Baskı Sayısı, Cilt no (varsa), Yayınlayan Kurum veya Yayın Evi, Yayınlandığı Kent, Yıl.

Örnek : KARAKÜÇÜK, Suat, **Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme**. 3. Baskı, Bağırhan yayımevi, Ankara, 1999.

Not: Kaynakta “yayın yeri” verilmemişse ilgili yere köşeli parantez içinde, “yayın yeri yok” anlamında, [y.y] yazılmalıdır. Aynı şekilde, kaynakta “tarih” verilmemişse, ilgili yere “tarih yok” anlamında, [t.y] kısaltması konulmalıdır.

#### **Kaynak Kitaptan Bir Bölüm İse:**

Bölüm Yazarının Soyadı, Adı, “Bölümün Başlığı”, **Bölümün Alındığı Kitabın Adı**, Baskı sayısı (varsa), Cilt no (varsa), Editör: Adı Soyadı, Yayınlayan Kurum veya Yayın Evi, Yayınlandığı Kent, YayınYılı, Bölümün kitap içindeki başlangıç-bitiş sayfaları.

Örnek : EKENCİ, Güner, “Spor İşletmeciliğinin Boyutları”, **Sporda Sosyal Bilimler**, Cilt: 2, Editör: H. Can İKİZLER, Alfa yayınları, İstanbul, 2002, s. 5 – 36.

#### **Kaynak Çeviri Kitap İse:**

Yazar Soyadı, Adı, Eserin Türkçe Adı, Çevirenin Adı ve Soyadı, Yayınlayan Kurum veya Yayın Evi, Yayınlandığı Kent, YayınYılı.

Örnek: MOSSTON, Muska; ASWORTH, Sara, **Beden Eğitimi Öğretimi**. 2. Baskı, Çev.: Eda TÜZEMEN, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 2001.

#### **Kaynak Kurum Yazarlı İse:**

Eser, bir kurumca ya da kurum adına yazılmış ve yazar adı belirtilmemişse, kurum adı yazar adı yerine kullanılmalıdır: Kurum Adı (veya varsa kısaltması), **Eserin Adı**. Baskı Sayısı (varsa), Cilt no (varsa), Yayınlayan Kurum veya Yayın Evi, Yayınlandığı Yer, Tarih.

Örnek: Milli Eğitim Bakanlığı (veya MEB), **İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları**. MEB Yayınları, Ankara, 1997.

### **Kaynak Tez İse:**

Yazarın Soyadı, Adı, Tez Adı, Düzeyi (Lisans, Yüksek Lisans, Doktora, Doçentlik ), Sunulduğu Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı, Program (varsa), şehir, yıl.

Örnek: ÖNGEL, Hasan Basri, Ritüel Kökenleri ve Fonksiyonları Bakımından Erken Dönem Türk Kültüründe Spor. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, 2000.

### **Kaynak Yayınlanmış Bildiri İse:**

Yazar Soyadı, Adı, “Bildiri Adı”, Kongre/Sempozyum/Seminer Adı (Tarih, Düzenleyen Kurum,Yer), Yayınlayan Kurum, Yayınlandığı Yer, Tarih, Bildiri kitabı içindeki başlangıç-bitiş sayfaları.

Örnek: YILDIRAN, İbrahim, “Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları”, **Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri** (20–22 Kasım 1992, Hacettepe Üniversitesi, Ankara), Spor Bilimleri ve teknolojisi Yüksekokulu Yayını, Ankara, 1982, s. 174-179.

### **Kaynak Yayınlanmamış Bildiri İse:**

Yazar Soyadı, Adı, “Bildiri Adı”, Düzenleyen Kurum ve Kongre/Sempozyum/Seminer Adı (Düzenlendiği Yer ve Tarih), (Basım Şekli).

Örnek: KARASAR, Niyazi, “Mesleki ve Teknik Öğretimde Araştırma ve Verimlilik”, MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı ile Milli Prodüktivite Merkezince düzenlenen **Mesleki ve Teknik Öğretimde Verimlilik Semineri** (Ankara, 9 Mayıs 1971)’ne sunulan bildiri, (teksir).

### **Kaynak Yayınlanmış Komisyon Raporu İse:**

Yayınlayan Kurum Adı (varsa kısaltması), Rapor Adı, Yayın Yeri, Tarihi.

Örnek: Devlet Planlama Teşkilatı (Veya DPT), **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Beden eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**. Ankara, 2000.

### **Kaynak Yayınlanmamış Bir Rapor İse:**

Raporu yazanın Soyadı, Adı, “Rapor Konusu”, Sunulan Makam ve Rapor Tarihi.

Örnek: GÜLEÇ, Ertuğrul, “21 Aralık 1997 Tarihinde Bursa Orhangazi Hipodromunda Yapılan Türkiye Rahvan Binicilik Ferdi Şampiyonası Gözlemci Raporu”, GSGM Geleneksel Spor Dalları Federasyonu’na Sunulan 26.12.1997 Tarihli Rapor. (Teksir).

#### **Kaynak Yazarı Belli Gazete Yazısı İse:**

Yazar Soyadı, Adı, “Yazının Başlığı”, Gazete Adı, Açık Tarih.

Örnek: ATLI, İsmet, “İki Başlı Türk Güreşi”, **Türkiye Gazetesi**, 9 Mart 1999.

#### **Kaynak Yazarı Belli Olmayan Gazete Yazısı İse:**

“Yazının Başlığı”, Gazete Adı, Açık Tarih.

Örnek: “Yağsız Kırkpınar”, **Hürriyet**, 11 Temmuz 1999.

#### **Kaynak Madde Yazarı Belli Ansiklopedi Maddesi İse:**

Yazar Soyadı, Adı, “Madde Adı”, Ansiklopedi Adı, Cilt No., Yayımlayan Kurum/yayınevi, Yayımlandığı Yer, Tarih, Maddenin ansiklopedi içinde yer aldığı başlangıç ve bitiş sayfa numaraları.

Örnek: ATABEYOĞLU, Cem, “Spor Gazeteciliği”, **Morpa Spor Ansiklopedisi**, Cilt 4, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 1997, s. 187-202.

#### **Kaynak Madde Yazarı Belli Olmayan Ansiklopedi Maddesi İse:**

“Madde Adı”, Ansiklopedi Adı, Cilt No., Yayımlayan Kurum/yayınevi, Yayımlandığı Yer, Tarih, Maddenin ansiklopedi içinde yer aldığı başlangıç ve bitiş sayfa numaraları.

Örnek: “Teknokrasi”, **Ak İktisat ansiklopedisi**, Cilt 2, Ate Yayınları, İstanbul, 1973, s. 38-39.

#### **Kaynak Yönetmelik İse:**

“Yönetmelik Adı”, Resmi Gazete, Sayı; Tarih.

Örnek: “Turizm Amaçlı Sportif Faaliyet Yönetmeliği”, **Resmi Gazete**, 23020; 15 Haziran 1997.

#### **Kaynak Kanun İse:**

“Kanunun Adı (Kanun Sayısı), Resmi Gazete, Sayı; Tarih.

Örnek: “İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu (Kanun No: 3796), **Resmi Gazete**, 21219; 5 mayıs 1992.

**Kaynak Anayasa İse:**

Anayasa Adı, Yararlanılan Madde Numarası; Anayasa Tarihi

Örnek: **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, Md. 11, 1982.

**Kaynak WEB Sitesi İse:**

Bir Web sitesinin tümüne atıfta bulunmak için, sitenin adresi verilmelidir.

Örnek: Spor Bilimleri Derneği, (<http://www.sporbilimleriderneği.org/>)

**Kaynak WEB Sitesinde Belirli Bir Sayfa İse:**

Yazar Soyadı, Adı (varsa), Yazının Adı, Site ve Sayfa adresi. İnternette elde edildiği Tarih,

Örnek: Türkiye Halkının ve İstanbulluların Onda Dokuzu İstanbul'un Olimpiyat projesini destekliyor! <http://www.olympist.org/2008/Diger/kamuovu.htm> (İnternette 28.03. 2003'de elde edilmiştir).

**Madde 15.** Tezin baş kısmına içindekiler sayfasından sonra tez içinde bulunan şekiller, resimler, tablolar v.b. numara, isim ve sayfaları ile belirtilebilir.

**Madde 16.** Tez ve Proje yazımları için başvurulabilecek bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik konulu bazı kaynak eserler EK V'te verilmiştir.

## **EKLER**

**EK I: LİSANS BİTİRME PROJESİ DIŞ ve İÇ KAPAK DÜZENİ**

**EK II: ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ İÇİN DIŞ VE İÇ KAPAK  
ÖRNEĞİ**

**EK III: SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ İÇİN DIŞ VE İÇ KAPAK  
ÖRNEĞİ**

**EK IV: ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ KAVRAMLARI SÖZLÜĞÜ**

**EK V: TEZ VE PROJE YAZIMLARI İÇİN BAŞVURULABİLECEK BİLİMSEL ARAŞTIRMA  
TEKNİKLERİ VE İSTATİSTİK KONULU BAZI KAYNAK ESERLER**

**EK I.**

ÜNİVERSİTESİ  
YÜKSEK OKULU  
BÖLÜM

**PROJE (TEZ) ADI**

**DÜZEYİ**

Hazırlayan  
**Öğrenci Adı Soyadı**

Proje Yöneticisi  
Öğretim Elemanı Adı Soyadı

ŞEHİR  
TARİH

**EK II.**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ  
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU  
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

**AMATÖR FUTBOL KULÜPLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER  
VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

LİSANS PROJESİ

Hazırlayan  
**Bahattin AÇIKALIN**

Proje Yöneticisi  
Prof. Dr. İbrahim YILDIRAN

ANKARA

2002

**EK III.**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ  
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU  
SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMÜ

**TAEKWONDO SALONLARINDA SUNULAN HİZMETLERİN MÜŞTERİ  
MEMNUNİYETİNE ETKİSİ**

LİSANS PROJESİ

Hazırlayan

**Mustafa TUNCEL**

Proje Yöneticisi

Prof. Dr. İbrahim YILDIRAN

ANKARA

2002

## EK: IV

### ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ KAVRAMLARI SÖZLÜĞÜ\*

**Açık uçlu soru:** Şıkları önceden belirlenmemiş soru türü.

**Açıklayıcı araştırma:** İki olgu (değişken) arasındaki ilişkiyi araştıran araştırma türü.

**Aktarma (iktibas) :** Araştırmacının, yazılı verileri kendi araştırmasında kullanması.

**Alan araştırması: Saha** Araştırması. Bir olayın ya da durumun, içinde yer aldığı bütünlükten koparılmadan ve doğallığını bozacak bir deneysel yaptırım uygulanmadan belirli, somut örnekler özelinde incelenmesi.

**Alıntı: Aktarma** yolu ile verilen bilgi.

**Altbaşlık:** Bir araştırma metninde genel başlığın dışında yazılan, konuyu daha özelleştiren başlık.

**Ampirik(Görgül) araştırma: Bilginin** kaynağı olarak duygu ve deneyimleri esas alan, maddeyi ilk veri ve ideal bilginin bilim olduğunu kabul eden düşünce sistemi.

**Analiz (Çözümleme):** Tahlil. Bir konu, cümle, sorun, olay, olgu ya da sürecin, kısaca bir bütünün, kendisini meydana getiren öğelerin söz konusu bütünle ilişkileri koparılmadan ayrıştırılarak daha kolay anlaşılabilir hale getirilmesi. Bir sorunsalın cevap bekleyen sorunlarının cevaplandırılması; bir yapının parça-bütün ilişkisi içinde, söz konusu yapıyı etkileyen faktörlerle birlikte kavranıp yorumlanmasına yönelik araştırma, irdeleme, bölümlere ayırma, bütünleştirme faaliyetlerinin tümü.

**Anket: Sormaca.** Mülakat Cetveli. Bir araştırma çerçevesinde, kişilerin düşünce, görüş ya da eğilimlerini saptamak amacıyla hazırlanmış soruların belli bir düzenlilik içinde yerleştirildiği soru kağıdı; bu şekilde bilgi toplamayı amaçlayan araştırma yöntemi.

**APA (Amerikan Psikoloji Kurumu) sistemi: Kaynak** dipnotlarının metin içerisinde, alıntı yapılan yerde çok kısa olarak verilmesi sistemi.

**Araştırma: Bir** konunun belirli amaçlar doğrultusunda belirli yöntem ve tekniklerle irdelenmesi.

**Araştırma bulgusu: Araştırma** sonucu ortaya çıkan işlenmiş veriler.

**Araştırma raporu:** Bir konunun araştırılması sonucu ortaya çıkan bulguların yer aldığı metin.

**Araştırma süreci: Araştırma** boyunca izlenecek yöntem ve tekniklerin tümü.

**Araştırma tasarımı: Araştırmanın** konu, amaç, yöntem ve tekniklerini içeren durumu.

**Araştırma yöntemleri: Bir** araştırmanın gerçekleştirilme yolları.

**Betimleyici araştırma: Doğrudan** gözlem tekniği kullanılmadan, ikinci elden kaynakların taranması ile durumun araştırılması.

**Bilimsel araştırma: Bilimsel** amaçla yapılan, sonuçlarının kısa dönemde uygulanması düşünülmeyen araştırma türü. Araştırma.

**Görgül araştırma: Olguları** doğrudan gözlemleyerek bilgi toplamaya dayanan araştırma türü.

**Uygulamalı araştırma: Pratik** amaçlarla yapılan, bilime katkısı düşünülmeyen araştırma türü.

**Uzun süreli araştırma: Bir** yerde uzun bir zaman dilimi içerisinde daha çok doğrudan gözlem yönteminin kullanılarak yapıldığı araştırma türü.

**Araştırma ve Geliştirme araştırmaları (AR-GE) :** Uzman araştırmacıların sorumluluğunda, üretilmiş bilginin denemeli uygulaması ile problemin çözümünde etkili olabilecek nitelikte, geçerliliği denenmiş somut ürünler geliştirmeyi amaçlayan araştırmalar.

**Araştırmacı: Bir** konuyu, araştırma yöntem ve tekniklerini kullanarak düşünce araştırmasında yazılı duruma getiren kişi.

**Arşiv: Araştırmaya** konu olan belgelerin saklandığı yer.

**Bilim (ilim):** Olayların ve nesnelerin oluşum, yapı ve gelişimlerindeki kesin kuralları açıklamaya çalışan sistemli bilgi kümesi. Beş duyunun algı alanına giren nesne, olgu ya da ilişkilerin; gözlem, test, tümevarım, tümdengelim, doğrulama gibi yöntemlerle sistematik olarak öncelenmesi. Gerçeğin incelenmesi-anlaşılması-açıklanması sürecinde insanın algı ve gözlem araçlarını kullanarak çeşitli yöntemlerle ürettiği ve sistemleştirdiği bilgiler bütünü.

**Bilimdalı: Disiplin.** Uzmanlaştığı alan, kullandığı teknik, araç, yöntem ve terminoloji bakımından diğerlerinden ayrılan altbilim.

**Bilimsel bilgi: Bilimsel** yöntemlere uygun olarak üretilmiş, gerçekliğin belirli bir bölümünü açıklamayı amaçlayan, yorum esnekliği az, doğruluğu ya da yanlışlığı test edilmeye açık bilgi.

----- **hırsızlık: Bir** toplumbilimsel ya da toplumsal çalışmada, dolaylı kaynakların kullanılması sırasında, yazılan bilgilerin alıntı olduğunu belirtmeden, kendi düşüncesi olarak aktarmak.

----- **yöntem: Güvenilir,** sağlam bilimsel bilginin elde edilmesi, bilimin amacına ulaşması için izlenen yol yöntem.

**Birincil kaynak: İlk** elden toplanan verileri içeren kaynak.

**Çapraz tablo: İstatistiksel** verilerin dökümünün çeşitli kriterlere göre dökümü.

**Dağılım: Verilerin,** ortalamanın iki yanında yer alışlarının görünümü. Her topluluk ortalaması ve dağılımı ile tanımlanır.

**Davranış Bilimleri: Psikoloji,** sosyoloji ve sosyal antropoloji başta olmak üzere insan ve hayvan davranışlarını farklı amaçlarla, değişik araçlar kullanarak ve farklı boyutlarıyla incelemeyi konu edinen bilimler.

**Değişken: Birden** çok değer alan ve değişebilen herşey.

**Ara Değişken:** Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni etkilemesinde rol oynayan değişken.

**Bağımlı Değişken:** Bağımsız değişkenden etkilenen değişken.

**Bağımsız Değişken:** Bağımlı değişkeni etkileyen onda belirli koşullar altında etki yapan, araştırmaya yön veren değişken, Etkileme olasılığı bulunan değişken.

**Denetimli Değişken:** Araştırmanın başlangıcında bilinen, etkileri denetim altına alınan değişken.

**Denetim Değişken:** Bağımsız değişkenlerin dışında, ancak bağımsız değişkenler gibi, bağımlı değişkeni şu ya da bu biçimde etkileyen üçüncü bir değişken.

**Denetimsiz (şaşırtıcı) Değişken:** Sürpriz değişken. Araştırmanın başında öngörülmeyen, araştırmanın herhangi bir aşamasında ortaya çıkan bağımlı değişkeni etkileme olasılığı olan değişken.

**Nicel (Niceliksel Değişken:** Sayılabilen, sayılarla söylenebilen değişken.

**Nitel (Niteliksel) Değişken :** Sayısal devamlılığı olmayan, iki ya da daha fazla değer alan değişken.

**Denek: Sormacının** uygulanacağı, örnekleme çıkan bireylerin her biri.

**Deney: Olay** ve nesneler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması ya da birkaç bağımsız değişkenin etkilediği bağımlı değişkenlerin davranışlarının saptanması amacıyla yapılan sistemli araştırma. Belirli faktörlerin belirli koşullar altında biraraya getirilerek davranışlarının, aralarındaki etki-tepki ilişkilerinin incelendiği düzenek.

**Deney grubu: Bir** deneyde sonuçları gözlemlemek istenen değişkenlerin etkisinde tutulan grup; deneye tabi tutulan denekler topluluğu.

**Deneyisel Araştırma: Koşulları** araştırmacı tarafından yaratılan araştırma türü.

**Dizin: Bir** araştırma metninde yer alan kavram, isim, yer vb. gibi sözcüklerin, metinde yer aldığı sayfa nosuna göre alfabetik olarak sıralanması.

**Doğa bilimleri (müsbet bilimler) :** Canlı ve cansız maddeler ile maddi olayları kendine konu alan bilimler.

**Doğrusal ilişki: İki** ya da daha fazla değişken arasında, birlikte yükselen ya da birlikte azalan, grafikte gösterildiğinde düz olarak yer alan ilişki.

**Ek: Araştırma** metninin genellikle son kısmında yer alan, ana metin ile ilgili ana metnin içerisinde yer almasının zorunlu olmadığı, ana metni daha zenginleştiren fazla (ek) bilgi.

**Evren (araştırma evreni, genel evren) :** Araştırma ya da gözlem alanına giren obje ve bireylerin tümü. Araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünü.

**Çalışma evreni: Üzerinde** çalışılan, birey ve objelerin doğrudan gözlemlenmesi.

**Geçerlilik: Bir** araştırmada elde edilen bilgilerin, araştırılan konuya ilişkin olduğu ve konuyu gerçekte olduğu gibi betimlediği yolunda dayanakların bulunması.

**Geçersizlik: Geçersiz** olma durumu. Bir ölçme aracının ya da ölçme biriminin ölçülmek istenen şeyi ölçmeye uygun olmaması.

**Geçici Hipotez: Ad Hoc** Hipotez. Durumu kurtarmaya yönelik olmak üzere eldeki kuramı kavramsal manevralarla ya da duruma uygun düzeltmeler yardımı ile, çelişki oluşturan olgu karşısında savunmayı, ayakta tutmayı amaçlayan hipotez.

**Görüşme (mülakat) :** Araştırma konusu ile ilgili olarak sorunun taşıyıcılarından, hazırlanan görüşme formu çerçevesinde doğrudan bilgi alma.

**Gözlem:** Olgularla ilgili doğrudan bilgi toplama.

**Basit gözlem:** Olguların herhangi bir teknik kullanılmadan gözlemlenmesi.

**Dizgeli gözlem:** Olguların geliştirilmiş dizgeli yöntem ve tekniklerle gözlemlenmesi.

**Katılımlı gözlem:** Araştırmacının standart bir gözlem aracı kullanmadan, gözlem konusu olaya doğrudan katılarak ve çoğunlukla kimliğini gizleyerek gözlemlemesi.

**Katılımsız gözlem:** Araştırmacının standart bir gözlem aracı kullanmadan, olayın dışında kalarak gözlem yapması.

**Özneler-arası gözlem:** Bir gözlemin başka araştırmacı tarafından yinelenmesi.

**Özneler-üstü gözlem:** Bir gözlemin aynı araştırmacı tarafından yinelenmesi.

**Güvenirlilik:** Bir ölçüm aracının ya da ölçme tekniğinin ölçülen şeyi benzer şartlar altında her zaman aynı şekilde ölçmesi özelliği. Ölçüye konu olan şeyin değişmemesi koşulu ile yinelenen ölçüm sonuçlarının aynı olması ya da birbiriyle uyuşması durumu.

**Hata:** Bir araştırmada ölçme tekniklerinden kaynaklanan istatistiksel yanlışlar.

**İlgili kaynak taraması (Alan yazın taraması) :** Araştırma konusu ile doğrudan ilgili kaynakların, araştırmanın genel çerçevesini çizmek amacı ile taranması.

**Kapalı uçlu soru:** Bir sormacada yer alan, olası şıkları daha önceden belirlenen soru türü.

**Kaynak, Veri kaynağı:** Bir araştırmada kullanılabilecek her türlü verinin yer aldığı yazımlanmış ya da canlı kaynak.

**Birincil kaynak:** Araştırılan konuya fiziksel olarak en yakın, araştırmacının gözlemine doğrudan açık kaynak.

**İkincil kaynak:** Birinci veri kaynaklarındaki bilgilerden yararlanarak oluşturulan, araştırmacının doğrudan gözlemine açık olmayan kaynak..

**Ki kare testi ( $\chi^2$ ):** Bir araştırmada, uygulamadan elde edilen (gözlenen frekans) ile teorik sonuçlarla (beklenen frekans) ne kadar uyum sağladığını gösteren istatistiksel önem testi.

**Kodlama:** Sormacada yer alan her bir soruya bilgisayarda değerlendirilmesi sırasında kullanılmak üzere verilen (çoğunlukla) numara.

**Kontrol grubu:** Bir deneylemede, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini daha kesin olarak ortaya çıkarmak amacı ile, bağımsız değişkenin etkisinde kalmayan benzer grup.

**Korelasyon:** Bağlantı. İki ya da daha fazla olgunun değişkenleri arasındaki mantıksal, zorunlu bağımlılık ilişkisi ve bu ilişkinin istatistiksel açıdan açıklanması.

**Likert ölçeği:** Soru şıklarının sosyal eşit aralıklarla yer aldığı ve sırayla numaralandırıldığı, böylece aralarda istenmeyen şıkların dışta bırakıldığı ölçekleme tipi.

**Nesnel (objektif):** Bireyden ya da bireysel değerlerden bağımsız olma. Herkes tarafından aynı şekilde anlaşılan, kişisel yorumlara imkan tanımayan.

**Nicelik:** Nesnelere ait sayılabilen, ölçülebilen ve sabit ölçülerle açıklama yapılan özellikler. Ölçülebilirlik ve hesaplanabilirliğe konu olan nesne.

**Nitelik:** Nesnelere ait, ancak sayılamayan, ölçülemeyen özellikler. Ölçülmeye, hesaplanmaya uygun olmayan nesneler.

**Olay:** Evrende ortaya çıkan ve varlığı genellikle süreklilik göstermeyen daha çok bir değişim, değişiklik ya da dönüşümün ortaya çıkışını gösteren durum.

**Olgu:** Evrende olup biten herşey (geniş anlamı). Algılanabilen ya da yaşam boyunca doğrudan gözlenebilen ya da algılanabilen nesnel şeyler (dar anlamı). Bir araştırmada bir ya da birkaç olaydan oluşan gözlem birimi (yönetimbilimsel).

**Ortalama:** Bir dağılımda en sık rastlanılan özellikleri gösteren, onları temsil eden sayısal bir değer, avaraj.

**Ölçek:** Bazı karakter ya da objelerin ölçümünde kullanılan bir ya da bir dizi şık.

**Ön deneme:** Sormaca tekniğinin kullanılmasında, asıl alana inmeden önce, sormacanın örneklem benzeri bir küçük gruba deneme niteliğinde uygulanması.

**Önsöz:** Bir araştırma metninin başlangıcında bulunan, yazarın araştırmanın ortaya çıkışını, katkısı bulunanları açıkladığı kısım.

**Örneklem:** Çalışma evreni için araştırma evreninden seçilen parça.

**Örneklem birimi:** Tek elemanlı ya da yığılmacı örneklem türünde, örneklem çekilmesi ile oluşturulan elemanlar bütünü.

**Örneklem büyüklüğü:** Çalışma evreninden alınan yeterli sayıda birey ve objelerin tümü.

**Örnekleme:** Çalışma evreni için araştırma evreninden, onu temsil edecek sayıda birey ve objelerin oluşturduğu bir parçanın seçilmesi.

**Amaçlı (Güdümlü) örnekleme:** Olasılı olmayan örnekleme, araştırmacının kendi kullanımına en uygun, kendi yargısına dayanarak örneklem seçmesi.

**Basit rastlantısal (tesadüfi) örnekleme:** Saptanan örneklem büyüklüğüne göre evrenden basit yöntemlere göre örneklem çekilmesi.

**Kartopu örnekleme:** Olası olmayan örneklem türünde, çekirdek ilk örnekleme deneklerin birbirine haber vererek oluşturdukları örneklem tekniği.

**Küme örnekleme:** Araştırma evrenindeki birey ve objelerin dağınık olarak bulunması sonucu çekilen örneklem.

**Olası (ihtimali) örnekleme:** Örnekleme birey ya da objelerin çıkma olasılığının eşit olarak dağıldığı örneklem tipi.

**Olasılı (ihtimali) olmayan örnekleme:** Birey ya da objelerin örnekleme çıkma şansının eşit olarak dağılmadığı örneklem tipi.

**Rastlantısal (tesadüfi) örnekleme:** Araştırma evrenindeki birey ve objelerin benzeşik, türdeş (homojen) olması durumunda çekilen örnekleme.

**Sistematiik örnekleme:** Örneklemin, bu amaç için geliştirilmiş uygun tekniklere göre çekilmesi.

**Sistematiik rastlantısal (tesadüfi) örnekleme:** Bir evreni oluşturan elemanların özelliklerine göre homojen tabakalara ayırıp gruplandırarak örnekleri bu tabakalardan alma işlemi.

**Örnekolay:** Evrendeki belli bir ünitenin derinliğine ve genişliğine, kendisine ve çevresi ile olan ilişkilerini belirleyerek, o ünite hakkında yargıya varmayı amaçlayan araştırma türü.

**Paradigma:** Kalıp, örnek ya da model. Toplumsal olguları bir dizi kavramlar ve sayıltıları içine alan bir bakış açısı ile gözlemek.

**Paradoks:** Birbiriyle çelişkili iki önermenin aynı zamanda doğru olması.

**Parametre:** Evreni, ele alınan değişken(ler) aracılığı ile karakterize eden değer. Evrenin ölçümle belirlenen özellikleri.

**Plan:** Bir araştırmanın nasıl yapılacağını gösteren düzen.

**Proje önerisi:** Bir araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın adı, konusu, amacı, önemi, bilimsel bir araştırma ise kavramsal çerçevesi, yöntem ve tekniği, kaynakçası ve bütçesi ile ilgili bilgilerin yer aldığı, araştırmanın yapılıp yapılmayacağına karar verdiren ön çalışma.

**Raporlaştırma:** Bir konunun araştırılması sonucu ortaya çıkan bulguların yer aldığı metin.

**Sayıltı:** Deneyle kanıtlanmamış olmakla birlikte kanıtlanabileceği umulan kuramsal, varmış ve gerçekleşmiş gibi kabul edilerek bir araştırmada dayanak olarak alınan düşünüy.

**Sonuç:** Araştırmada yer alan verilerden, bulgulardan yapılan yorumların bilimsel ve pratik sonuçlarını ortaya koyan kısım.

**Soran:** Anketör. Sormacayı uygulayan bu konuda eğitilmiş kişi.

**Sormaca:** Soru kağıdı, anket, mülakat cetveli. Araştırma konusunda ilk elden veriyi toplamak için yazılı olarak hazırlanan sorular.

**Sorulan:** Sormacının uygulanacağı, örnekleme çıkan bireylerin her biri.

**SPSS:** Toplum Bilimler için İstatistiksel Paket. Önceden programlanmış bir dizi “konserve” istatistiksel bilgisayar tekniği.

**Tablo:** İstatistiksel verilerin sayısal dökümü.

**Çapraz tablo:** İstatistiksel verilerin birden fazla şıkka (değişkene) göre dökümü.

**Tarama araştırma:** Örneklem yöntemi ile evrenden alınan kesit üzerinde sormaca yönteminin kullanılarak yapılan araştırma.

**Tutum:** Bireylerin, belli uyarıcılar karşısında bırakıldıklarında şu ya da bu biçimde tepkide bulunma, harekete hazır olma durumu.

**Tümdengelim:** Dedüksiyon. Genelden özele, bütünden teke, tümelden tikele yapılan gözlem yöntemi.

**Tümevarım:** Endüksiyon. Özelden genele, tekten bütüne, tikelden tümele yapılan gözlem yöntemi.

**Varsayım:** Denence: Bir görgül araştırmada geçerliliği kontrol edilmek üzere yapılan önermeler.

**Varyans:** Dağılımda yer alan verilerin, dağılım ortalamasından farklarının kareleri ortalamasına oranlanması. Verilerin ortalamadan uzaklıkların kareleri ortalaması.

**Veri:** Bir araştırmada bir olayı aydınlatmak, bir gerçeği ortaya çıkarmak sonuca varabilmek için gerekli olan duyu organları ile elde edilen, gözlenen ve yazımlanan materyal.

**Ham veri:** İlk elden ulaşılan, herhangi bir istatistiksel işlem görmemiş veri türü.

**Olgusal veri:** Bir araştırmada birey ve objelerin durumu ile ilgili, nesnel sağlamlığı olan veri türü.

**Yöntem:** Metod. Bilimsel bilgi edinme süreci.

\* Sözlük maddeleri ve açıklamaları, Aysel AZİZ, **Araştırma Yöntemleri – Teknikleri ve İletişim**. 2. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi Yayını, 1994 adlı eserin 211-234. sayfaları arasında yer alan sözlükten seçilerek alınmıştır.

## EK V.

### TEZ VE PROJE YAZIMLARI İÇİN BAŞVURULABİLECEK BİLİMSEL ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ VE İSTATİSTİK KONULU BAZI KAYNAK ESERLER

- ALPAR, Reha, **İstatistik ve Spor Bilimleri**. 1. Baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.
- AR, Fikret A., **Dosyalama – Arşiv, Resmi Yazışma, Rapor Yazma Teknikleri**. 2. Basım, TODAİE Yayınları, Ankara, 1989.
- ARIKAN, Rauf, **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**. Tutubay Yayınları, Ankara, 1995.
- AZİZ, Aysel, **Araştırma Yöntemleri – Teknikleri ve İletişim**. 2. Baskı, Turhan Kitabevi Yayını, Ankara, 1994.
- BERGER, Arthur Asa, **Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri**. Ed.: Nazmi Ulutak; Aslı Tunç, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 1993.
- DAY, Robert A., **Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayımlanır?**. 2. Baskı, Çev.: Gülay AŞKAR ALTAY, Tübitak Yayını, [y.y], 1997.
- ESİN, Alptekin, **Sağlık Bilimlerinde İstatistik**. Gazi Üniversitesi yayını, Ankara, 1991.
- GÖKÇE, Birsan, **Toplumsal Bilimlerde Araştırma**. 2. Basım, Savaş Yayınları, Ankara, 1992.
- İŞCİL, Necati, **Örnekleme Yöntemleri**. AİTİA Yayını, Ankara, 1977.
- KARASAR, Niyazi, **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. 5. Baskı, Ankara, 1991.
- , **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Matbaş Matbaacılık, Ankara, 1982.
- SEYİDOĞLU, Halil, **Bilimsel Araştırma ve Yazma I Kitabı**. 3. Basım, Olgaç Matbaası, Ankara, 1987.
- SÜMBÜLOĞLU, Vildan; SÜMBÜLOĞLU, Kadir, **Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri**. Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1988.
- ZEISEL, Hans, **Sosyal Araştırmalarda Sayısal Anlatım**. Çev.: Onur Kumbaracıbaşı, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara, 1982.